

Skazanie bez przeprowadzania rozprawy

Postępowanie karne z reguły wymaga przeprowadzenia rozprawy sądowej, na której sąd po analizie materiału dowodowego i wysłuchaniu stron wydaje wyrok. Jednak polskie prawo przewiduje również rozwiązanie, które pozwala zakończyć proces bez konieczności przeprowadzania pełnej rozprawy. Jest to instytucja skazania bez przeprowadzania rozprawy, która nazywana jest potocznie „dobrowolnym poddaniem się karze”.

Instytucja ta polega na tym, że oskarżony, w porozumieniu z prokuratorem, ustala warunki, na jakich ma nastąpić skazanie, w tym rodzaj i wymiar kary lub innych środków przewidzianych za zarzucany czyn. Prokurator, jeśli zawrze porozumienie z oskarżonym, składa do sądu wniosek o skazanie oskarżonego bez przeprowadzania rozprawy.

Sąd jest zobowiązany do kontroli wniosku. Jeśli zaakceptuje przedstawione uzgodnienia, to sprawa kończy się bez przeprowadzania postępowania dowodowego.

Podstawa prawna

Zgodnie z art. 335 § 1 Kodeksu postępowania karnego prokurator może w akcie oskarżenia zawrzeć wniosek o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionej z oskarżonym kary, bez przeprowadzenia rozprawy. Aby jednak mógł złożyć wniosek, muszą zostać spełnione trzy podstawowe przesłanki.

Warunkiem zastosowania ww. trybu jest przyznanie się oskarżonego do winy. Oznacza to, że oskarżony musi w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości przyznać się do zarzucanego mu czynu.

Ponadto nie może być wątpliwości co do okoliczności popełnienia przestępstwa i winy. Materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala bezspornie odtworzyć przebieg zdarzenia. Natomiast wyjaśnienia złożone przez oskarżonego muszą korespondować z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Nie może zachodzić sytuacja, gdy w związku z wyjaśnieniami złożonymi przez oskarżonego konieczne jest ich dalsze weryfikowanie w toku postępowania dowodowego. Jeżeli jednak konieczna jest ocena wiarygodności wyjaśnień oskarżonego, to wówczas możliwe jest przeprowadzenie czynności niezbędnych do dokonania tej oceny.

Oskarżony musi prezentować postawę, która wskazuje, że cele postępowania karnego zostaną osiągnięte mimo odstąpienia od przeprowadzania pełnego postępowania. Do celów postępowania karnego zaliczane są w szczególności cele wychowawcze, prewencyjne oraz kompensacyjne.

Jeżeli powyższe warunki są spełnione, wówczas organ prowadzący postępowanie karne może odstąpić od dalszych dowodów. Jednak niezależnie od przyznania się oskarżonego w każdym wypadku, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, należy przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności procesowe, a zwłaszcza dokonać oględzin, w razie potrzeby z udziałem biegłego, przeszukania lub czynności wymienionych w art. 74 § 2 pkt 1 w stosunku do osoby podejrzanej, a także przedsięwziąć wobec niej inne niezbędne czynności, nie wyłączając pobrania krwi, włosów i wydzielin organizmu.

Wniosek obejmuje uzgodnioną z oskarżonym karę lub inne środki przewidziane za zarzucany mu występki. Ustalenia prokuratora i oskarżonego powinny uwzględniać również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego takie jak obowiązek naprawienia wyrządzonej przez oskarżonego szkody czy obowiązek zapłaty zadośćuczynienia.

Uzgodnienie może obejmować także wydanie określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

Zgodnie z art. 343 §1 Kodeksu postępowania karnego sąd na posiedzeniu rozpoznaje wniosek prokuratora. Sąd może przyjąć albo odmówić uwzględnienia wniosku, jeżeli uzna, że kara jest niewspółmierna. Jeśli sąd uzna, że kara jest zbyt łagodna, może odmówić uwzględnienia wniosku. Ponadto, jeżeli nie ma zastosowania art. 46 Kodeksu karnego, sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od naprawienia szkody w całości albo w części lub od zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przepis art. 46 Kodeksu karnego wskazuje, że w razie skazania sąd może orzec na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia.

Ponadto sąd może proponować prokuratorowi dokonanie zmiany we wniosku dotyczącej np. wysokości kary. Na propozycję sądu oskarżony musi wyrazić zgodę, aby sąd mógł uwzględnić wniosek.

W tym miejscu warto wskazać, że w razie złożenia przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy na podstawie art. 335 § 2 KPK, na sądzie spoczywa obowiązek skontrolowania tego wniosku nie tylko z punktu widzenia formalnego, ale i z punktu widzenia zgodności z przepisami obowiązującego prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2024 r. II KK 499/24).

Sąd orzeka na posiedzeniu, w którym prokurator, oskarżony i pokrzywdzony mają prawo wziąć udział. Należy także zauważyć, że uwzględnienie wniosku przez sąd jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy pokrzywdzony nie sprzeciwi się temu. Sprzeciw taki wystarczy, aby uniemożliwić skazanie w tym trybie. Pokrzywdzony musi zostać powiadomiony o terminie posiedzenia.

Zalety wprowadzenia instytucji:

- przyspieszenie postępowania,

Sąd nie przeprowadza dowodów, a swoje rozstrzygnięcie opiera o wniosek oraz materiał dowodowy zgromadzony w śledztwie lub dochodzeniu.

- odciążenie sądów i zwiększenie efektywności postępowania,

Sąd, akceptując wniosek, wydaje wyrok skazujący na posiedzeniu.

Postępowanie kończy się wówczas bez przeprowadzania rozprawy głównej.

- korzyść dla oskarżonego, ponieważ zgoda na skazanie często wiąże się z niższą karą niż ta, której mógłby się spodziewać w procesie.

Tryb skazania bez przeprowadzania rozprawy zapewnia oskarżonemu przewidywalność orzeczenia i często łagodniejszy wymiar kary, z uwagi na przyjęcie postawy skruchy.

- Szybkie naprawienie szkody

Tryb ten sprzyja szybkiemu naprawieniu szkody lub uzyskaniu zadośćuczynienia, o ile wnioszek prokuratora i uzgodnienia stron obejmują takie elementy.

Wady wprowadzenia instytucji:

- brak przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego,
- kara orzeczona przez sąd nie musi być niższa niż ta, której mógłby spodziewać się oskarżony w procesie,
- ograniczenia w zakresie możliwości zaskarżenia wyroku.

Instytucja skazania bez przeprowadzania rozprawy pozwala wymiarowi sprawiedliwości działać szybciej i efektywniej. Należy jednak pamiętać o ryzyku ograniczenia praw oskarżonego i pominięcia pełnej analizy dowodów. Istotne jest też to, że w razie skazania w omawianym trybie, oskarżony ma ograniczoną możliwość wniesienia apelacji. Mianowicie w apelacji nie może on postawić zarzutu:

- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia;
- rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub

niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka.

Wynika to z faktu, że kara czy też środek karny została z nim wcześniej ustalona, a ustalenia faktyczne zostały potwierdzone poprzez przyznanie się do winy.

! Warto Wiedzieć Więcej !

Masz dodatkowe pytania?

Borykasz się z problemami natury prawnej, a nie jesteś w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej?

Możesz skorzystać z darmowej porady w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu sulęcińskiego w:

- ✓ SULEĆCINIE
- ✓ KRZESZYCACH
- ✓ TORZYMIU
- ✓ LUBNIEWICACH
- ✓ SŁOŃSKU

Obowiązują zapisy na porady

- pod nr tel.: 509 256 700
- lub rejestracja on-line <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc>